

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ

ONDOKUZ MAYIS UNIVERSITY REVIEW OF THE FACULTY OF DIVINITY

e-ISSN: 2587-1854

Issue / Sayı: 45

Samsun

Aralık / December 2018

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
İLAHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ
e-ISSN: 2587-1854
2018 Sayı: 45

ONDOKUZ MAYIS UNIVERSITY
REVIEW OF THE FACULTY OF DIVINITY
e-ISSN: 2587-1854
2018 Issue: 45

Ondokuz Mayıs Üniversitesi adına sahibi /
Owner on behalf of Ondokuz Mayıs University
Prof. Dr. Sait BİLGİÇ
Rektör / Rector

Yazı İşleri Müdürü / Editor in Chief
Prof. Dr. Cengiz BATUK
Dekan / Dean

Editör / Editor
Dr. Öğr. Üyesi Hasan ATSIZ

Editör Yrd. / Editorial Assistant
Arş. Gör. Halil İbrahim DOĞRAMACI

Alan Editörleri / Field Editors
Arş. Gör. Osman CURUK
(İslam Tarihi ve Sanatları Böl.)
Arş. Gör. Sebiha ZEMBİLCİ
Arş. Gör. Halil İbrahim DOĞRAMACI
(Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü)
Arş. Gör. Şule GÜLDÜ
(Temel İslam Bilimleri Bölümü)

Yayın Kurulu / Editorial Board

Prof. Dr. Ali BOLAT
Prof. Dr. Ahmet ÇAKIR
Prof. Dr. Cengiz BATUK
Prof. Dr. Erkan PERŞEMBE
Prof. Dr. Fatih TOKTAŞ
Prof. Dr. Latif TOKAT
Prof. Dr. Metin YILMAZ
Prof. Dr. Şinasi GÜNDÜZ
Doç. Dr. Faruk SANCAR
Doç. Dr. Recep DEMİR
Doç. Dr. Recep GÜN
Doç. Dr. Süleyman TURAN
Dr. Öğr. Üyesi Hasan ATSIZ

Yayın Yeri ve Tarihi / Publication Place and Date
Samsun, 24 Aralık / December 2018

Dil Editörleri / Proof Reading
Arş. Gör. Rabia DOĞRU (Türkçe)
Arş. Gör. Tuğba TAŞDEMİR (English)

Bu dergi uluslararası Religion & Philosophy Collection alan indeksi, TÜBİTAK-
ULAKBİM TR Dizin Sosyal ve Beşeri Bilimler Veri Tabanı ve ASOS Index tarafından
taranmaktadır.

Yayın Danışma Kurulu / Advisory Board

Prof. Dr. Abdurrahman HAÇKALI; Doç. Dr. Abdurrahman ÖZDEMİR; Prof. Dr. Abdülbaki GÜNEŞ; Doç. Dr. Ahmet ALBAYRAK; Prof. Dr. A. Ali BAYHAN; Prof. Dr. Ahmet BULUT; Prof. Dr. Ahmet ÇAYCI; Prof. Dr. Ahmet İshak DEMİR; Prof. Dr. Ahmet KOÇ; Prof. Dr. Ali BULUT; Prof. Dr. Ali Rıza GÜL; Prof. Dr. Ali Osman KURT; Prof. Dr. Ali TOKSARI; Prof. Dr. Ali YILMAZ; Prof. Dr. Ali Rıza AYDIN; Doç. Dr. Ayşe Zişan FURAT; Prof. Dr. Bahattin KÖK; Prof. Dr. Bahattin YAMAN; Doç. Dr. Bekir ŞİŞMAN; Prof. Dr. Bilal SAKLAN; Prof. Dr. Burhanettin TATAR; Yrd. Doç. Dr. Dursun Ali TÖKEL; Prof. Dr. Dilaver GÜRER; Prof. Dr. Enbiya YILDIRIM; Prof. Dr. Ejder OKUMUŞ; Prof. Dr. Eyyüp BAŞ; Prof. Dr. Eyyüp TANRIVERDİ; Prof. Dr. Faruk KARACA; Prof. Dr. Gerald R. HAWTING; Prof. Dr. H. Yunus APAYDIN; Prof. Dr. Hakkı ÖNKAL; Prof. Dr. H. Ahmet ÖZDEMİR; Doç. Dr. Halil APAYDIN; Prof. Dr. H. İbrahim BULUT; Prof. Dr. H. İbrahim ŞİMŞEK; Prof. Dr. Harun YILDIZ; Prof. Dr. Hasan AYIK; Prof. Dr. Hasan ONAT; Prof. Dr. Hüseyin KARAMAN; Prof. Dr. Hüseyin YILMAZ; Doç. Dr. Kadir GÜRLER; Prof. Dr. Kaşif Hamdi OKUR; Doç. Dr. İbrahim İŞTAN; Prof. Dr. İsmail YİĞİT; Prof. Dr. İsmet ERSÖZ; Prof. Dr. Kadir ALBAYRAK; Doç. Dr. Kemal ATAMAN; Doç. Dr. Kemal ÖZKURT; Doç. Dr. Kemal ÜÇÜNCÜ; Prof. Dr. Kemal YILDIZ; Prof. Dr. Latif TOKAT; Prof. Dr. M. Doğan KARAÇÖŞKÜN; Prof. Dr. M. Münir ATALAR; Y. Doç. Dr. M. Kâmil YAŞAROĞLU; Prof. Dr. Mahmut AYDIN; Prof. Dr. Mehmet ATALAY; Prof. Dr. Mehmet EVKURAN; Prof. Dr. M. Akif KILAVUZ; Prof. Dr. Metin YURDAGÜR; Prof. Dr. Michel REEBER; Prof. Dr. Musa YILDIZ; Prof. Dr. Mustafa ALICI; Prof. Dr. Mustafa BAKTIR; Prof. Dr. Mustafa BIYIK; Prof. Dr. Mustafa ÖZTÜRK; Prof. Dr. Mustafa TAVUKÇUOĞLU; Prof. Dr. Münir KOÇTAŞ; Prof. Dr. Nebi GÜMÜŞ; Prof. Dr. Necmeddin GÖKKIR; Prof. Dr. Nihat DALGIN; Prof. Dr. Nurullah ALTAŞ; Prof. Dr. Niyazi USTA; Prof. Dr. Remzi KAYA; Prof. Dr. Ömer Faruk YAVUZ; Prof. Dr. Ramazan ALTINTAŞ; Prof. Dr. Ramazan AYVALI; Prof. Dr. S. Sabri YAVUZ; Prof. Dr. S. Leyla GÜRKAN; Prof. Dr. Samim ARGÖNÜL; Prof. Dr. Selahattin POLAT; Doç. Dr. Selim EREN; Prof. Dr. Soner GÜNDÜZÖZ; Prof. Dr. Süleyman TOPRAK; Prof. Dr. Süleyman TULUCU; Prof. Dr. Şevket TOPAL; Prof. Dr. Şevket YAVUZ; Prof. Dr. Şinasi GÜNDÜZ; Prof. Dr. Şuayip ÖZDEMİR; Prof. Dr. Şuayip ÖZDEMİR; Prof. Dr. Üzeyir OK; Prof. Dr. Veddi BİLGİN; Prof. Dr. Yavuz KÖKTAŞ; Prof. Dr. Yavuz ÜNAL; Prof. Dr. Yurdagül MEHMEDOĞLU

Bu Sayının Hakemleri / Advisory Board (This Issue)

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Dağlı; Prof. Dr. Ahmet Koç; Prof. Dr. Ali Bulut; Doç. Dr. Ali Öztürk; Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Budak; Doç. Dr. Ayşe Zişan Furat; Dr. Öğr. Üyesi Bahattin Turgut; Dr. Öğr. Üyesi Berat Sarıkaya; Prof. Dr. Cengiz Gündoğdu; Prof. Dr. Hacı Yunus Apaydın; Doç. Dr. Halide Aslan; Prof. Dr. Halil İbrahim Şimşek; Doç. Dr. Harun Çağlayan; Arş. Gör. Dr. Hilal Livaoğlu Menküç; Prof. Dr. Hüseyin Yılmaz; Doç. Dr. İbrahim İştan; Prof. Dr. İsmail Çalışkan; Prof. Dr. Kaplan Üstüner; Doç. Dr. Kemal Özkurt; Prof. Dr. Kemal Yıldız; Prof. Dr. Mehmet Evkuran; Doç. Dr. Murat Memiş; Prof. Dr. Musa Yıldız; Doç. Dr. Namık Kemal Okumuş; Doç. Dr. Nevzat Aydın; Doç. Dr. Sabri Yılmaz; Prof. Dr. Şuayip Özdemir; Prof. Dr. Talip Özdeç; Prof. Dr. Yavuz Köktaş

Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi (OMÜİFD); yılda iki kez yayımlanan hakemli bilimsel süreli bir yayın organıdır. Dergide yayınlanan yazıların her türlü içerik sorumluluğu yazarlara aittir. Yazılar; yayıncı kuruluşun izni olmadan kısmen veya tamamen başka bir yerde yayımlanamaz.

Yazışma Adresi / Corresponding Address

Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi (Dergi) Kurupelit / SAMSUN
Tel: 0362 4576084 Fax: 0362 4576083
e-mail: omuifd@gmail.com web: http://dergipark.ulakbim.gov.tr/omuifd

İÇİNDEKİLER

Makaleler / Articles

Prof. Dr. Şuayip ÖZDEMİR & Dr. Öğr. Üyesi Tuncay KARATEKE	
Öğrencilerin İmam Hatip Liselerini Tercih Etme Nedenleri (Elazığ Örneği) <i>Students' Reasons for Preferring Imam Preachers Schools (The Sample of Elazığ)</i>	5-33
<hr/>	
Doç. Dr. Hüseyin AĞÜN	
Ali b. Ma'bed el-Mısıfî'ye (ö. 218/833) Nispet Edilen Bir Hadis El Yazmasının İncelenmesi <i>Reviewing a Hadith Manuscript That Thought to Belong to Ali Ibn Ma'bad al-Misrî (d. 218/833)</i>	35-60
<hr/>	
Doç. Dr. Muhammet Fatih GENÇ	
Merhamet Eğitiminin Saldırganlık Davranışını Azaltmadaki Rolü <i>The Role of the Mercy Education in Reducing Agressive Behavior</i>	61-82
<hr/>	
Dr. Öğr. Üyesi Abdulkadir KARAKUŞ	
İmam Mâtürîdî'nin Nesh Anlayışı <i>Imam Maturidi's Understanding of the Nash</i>	83-113
<hr/>	
Dr. Öğr. Üyesi Abdurrahman OKUYAN	
Türk-İslam Medeniyetinde Vakıf Müessesesi: Bayburt Örneği <i>The Trust Institution in Turkish-Islamic Civilization: Bayburt Example</i>	115-149
<hr/>	
Dr. Öğr. Üyesi Aladdin GÜLTEKİN	
Kaynakları İtibarıyla Ravzatu'l-'Ukûl'da Hikmet İçerikli Şiirlerin Farklı Kullanımı <i>The Different Usage of Poems Containing Words of Wisdom in Ravza al-Uqûl</i>	151-182
<hr/>	
Dr. Öğr. Üyesi Hasan ŞAHİN	
İslam Borçlar Hukukunda Ta'yin Muhayyerliği <i>Right of Choise in Islamic Debt Law</i>	183-208
<hr/>	
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet UYAR	
Hakîm et-Tirmizî'nin 'Risâletü Keyfiyyeti's-Sülûk ilâ Rabbi'l-Âlemîn' Adlı Eserinde Bireysel Bir Çaba Olarak Uzlet, Halvet ve Keşf Süreci <i>The Process of Uzlat, Khalwa and Kashf as an Individual Effort in the Work of Hakîm at-Tirmidhî Named 'Risâlatu Kayfiyyati's-Sulûk ilâ Rabbi'l-âlamîn'</i>	209-242
<hr/>	

İÇİNDEKİLER (2 . S a y f a)

Makaleler / Articles

Dr. Öğr. Üyesi Nevzat SAĞLAM

Kara Dâvud Paşa Camii İmâreti Vakfı

Kara Dâvud Pasha Mosque Guesthouse Foundation

243-290

Dr. Öğr. Üyesi Rıza KORKMAZGÖZ

Mu'tezile ve Şîa Arasında Fikri Bağlantı Meselesi:

Tevhid İlkesi Bağlamında Kâdî Abdülcebbar ve Ebû Ca'fer Et-Tûsî
Arasında Bir Karşılaştırma

*The Issue of the Intellectual Relation Between Mu'tezile and Şîa: A Comparison
Between Qâdî Abd al-Jabbâr and Abû Ja'far al-Tûsî on Principle of Tawhid*

291-327

Dr. Öğr. Üyesi Seydi KİRAZ

Lutfî Mahlaslı Bilinmeyen Bir Şairin Divanı ve Divanındaki
Tasavvufî İstılahlar

*The Diwan of an Unknown Poet Nicknamed Lutfî
and the Sufi Terms Used in the Diwan*

329-366

Arş. Gör. Elmas Gülhan ÇAM

Dillerin Kökenine İlişkin Kelâmî Yaklaşımlar: Bâkullânî Örneği

Theological Approaches to the Origin of Languages: The Example 'Baqillani'

367-388

Kıtap Tanıtım ve Değerlendirmeler / Book Reviews

Arş. Gör. Rabia DOĞRU

Garplılaşmanın Neresindeyiz?

Yazar: Mümtaz Turhan

389-394

OMÜFD
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ
YAYIN İLKELERİ

1. Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi (OMÜFD); yılda iki kez yayımlanan bilimsel hakemli bir yayın organıdır.
2. OMÜFD her yıl Mart ve Eylül aylarında yayınlanır.
3. OMÜFD'nin yayın dili Türkçe ve İngilizce'dir. Talep geldiği takdirde Arapça ve Fransızca makaleler de yayınlanabilir.
4. OMÜFD'nde telif; çeviri; sadeleştirme; edisyon kritik ve kitap değerlendirmesi çalışmaları yayımlanır.
5. OMÜFD'nde yayımlanmak üzere gönderilen telif makaleler; Yayın Kurulu tarafından incelendikten sonra konunun uzmanı en az iki hakeme gönderilir ve her iki hakemden de olumlu rapor gelmesi halinde yayımlanır.
6. Hakemlerden biri olumsuz görüş belirttiği takdirde makalenin yayımlanıp yayımlanmamasına Yayın Kurulu karar verir.
7. Hakemlerden biri veya her ikisi; "düzeltmelerden sonra yayımlanabilir" görüşü belirtirse; gerekli düzeltmelerin yapılması için makale yazara iade edilir.

8. Düzeltme yapıldıktan sonra hakemlerin uyarılarının dikkate alınıp alınmadığı Yayın Kurulu tarafından değerlendirilir.
9. Çeviri ve sadeleştirme yazılarında gönderiye metinlerin orijinallerinin bir kopyası da taranarak (bilgisayar ortamına aktarılmak suretiyle) eklenmelidir.
10. Kitap değerlendirme yazılarının yayınına yayın kurulu karar verir.
11. Yayınlanmasına karar verilen yazılara; İngilizce başlık; 50-200 kelime arasında İngilizce ve Türkçe özet yazar tarafından eklenir.
12. OMÜFD yayımlanan yazıların dil; üslup ve içerik açısından yasal ve hukuki sorumluluğu yazara aittir.
13. Aşağıda açıklanan yazım ilkelerine ve biçimlendirmeye uyulmadan dergiye ulaştırılan yazılar; hakeme gönderilmeden önce düzeltilmesi için yazara iade edilir.

OMÜFD
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ
YAZIM İLKELERİ

1. Yazılar; PC Microsoft Office Word (Word 97 veya daha ileri bir versiyonu) programında yazılmalı veya bu programa uyarlanarak gönderilmelidir. Metin sonuna bibliyografya eklenmelidir. Gönderilen her yazının ekleriyle birlikte toplamı 30 sayfa (8.000 kelimeyi) aşmamalıdır.
2. Sayfa düzeni: A4 boyutunda olmalıdır. Kenar boşlukları soldan 3;5 cm; sağdan 3 cm; üstten 3;5 cm ve alttan 3 cm şeklinde ayarlanmalıdır.
3. Biçim: Metin kısmı Times New Roman yazı tipi; 12 puntoyla; başlıklar bold olarak; metnin tamamı 1;5 satır aralıkla; dipnotlar ise tek satır aralıkla ve 10 punto ile yazılmalıdır.
4. Dipnotlarda aşağıda belirtilen kaynak gösterme usullerine uyulması gerekir:
  - 4.1. Kitap: Yazar adı soyadı; eser adı (*italik*); çeviri ise çevirenin adı (çev.); tahkikli ise (tahk.); sadeleştirme ise (sad.); edisyon ise (ed.: veya haz.); yayınevi; baskı yeri ve tarihi (örnek; İstanbul 2004); cildi (örnek; c. IV); sayfası (s.); sayfadan sayfaya (ss.); Yazma eser ise; Yazar adı; eser adı (*italik*); Kütüphanesi; numarası (no.); varak numarası (örnek; vr. 10b). Hadis eserlerinde varsa hadis numarası belirtilmelidir.

- 4.2. Makale; Yazar adı soyadı; makale adı (tırnak içinde); dergi veya eser adı (*italik*); çeviri ise çevirenin adı (çev.); yayınevi; baskı yeri ve tarihi; cildi (örnek; c. IV); süreli yayını ise (örnek; sayı: 3); sayfası (s.).
- 4.3. Basılmış sempozyum bildirileri ve ansiklopedi maddeleri; makalenin referans verilmiş düzeneyle aynı olmalıdır.
- 4.4. Dipnotlarda ikinci defa gösterilen aynı kaynaklar için; sadece yazarın soyadı veya meşhur adı; eserin kısa adı; cilt ve sayfa numarası yazılır.
- 4.5. Arapça eser isimlerinde; birinci kelimenin ve özel isimlerin baş harfleri büyük; diğerleri küçük harflerle yazılmalıdır. Farsça; İngilizce; vb. diğer yabancı dillerdeki ve Osmanlı Türkçesi ile yazılan eser adlarının her kelimesinin baş harfleri büyük olmalıdır.
- 4.6. Ayetler sure adı; sure no / ayet no sırasına göre verilmeli (örnek; el-Bakara; 2/10).
- 4.7. Dergimizde kullanılan bazı genel kısaltmalar: bakınız (bk.); karşılaştırınız (krş.); adı geçen eser (age); Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (*DİA*); MEB İslâm Ansiklopedisi (*İA*); Kütüphane (Ktp.); numara (no.); ölümü (ö.); tarihsiz (ts.); aleyhi's-selam (s.).